26ՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 7206 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1909 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

28 Decembre 1909 26me année N. 7206

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

Գրութիւնք ևս չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Ա. ՊՈԼՍՈՅ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان

درهایه قاله

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Cons/ple, Galata

„ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՍՏԱՆԱՅԻ ՈՐԲԵՐՈՒՆ ԿԸ ՅԱՏԿԱՑՆԷ
Տարեկան իբր 300-400 ոսկիի
ՆՊԱՍՏ ՄԸ

Կիլիկիոյ հաղարաւոր որբերուն խնդիրը օրուան ազգային ամէնէն սրտաճմլիկ խնդիրն է։ Չկայ Հայ մը որ չհետաքրքրուի կիլիկեան կոտորածին այդ ողբալի ու անտիրական մնացորդներուն հոգացման հարցովը։ Արեւելքի Մեծ եղեռնին սկիզբէն իսկ, գործուած անանուն չարիքին թողած աւերներուն դարմանումին միջոցները հետապնդեց՝ կրկնութեան ընդհանուր հոսանք մը գոյացնելով ազգին մէջ։ Բայց ատիկա բարոյական գործ մըն էր։ Հարկ էր գրական ու գործնական բան մը ընել կիլիկեան որբերուն կեանքին ապահովութեանը համար։ Ա՛յս աղնիւ նպատակաւ ահա որոշուեցաւ արդիւնաւոր միջոցով մը թերթը մասամբ ծառայեցնել ի նպաստ Կիլիկիոյ որբերուն, հետեւեալ կերպով.

Ա.— Զեւքէ ծախուած իւրաքանչիւր Արեւելքի վրայ մէկ փարա։

Բ.— Վերաբացման թուականէն (14 Դեկտ.) յետոյ դալիք բաժանորդագրութեանց իւրաքանչիւրէն 10 ղրշ։

Գ.— Իբր 800 ոսկի թերթին ունեցած բաժանորդագրական պահանջին 100ին 25ը, այսինքն 200 ոսկի։

Դ.— Հարսնիքի ծանուցմանց ու մահաղդի վրայ 20ական ղրշ։

Ե.— Թաղ. խորհուրդի, եկեղեցւոյ, պատարագի ծանուցմանց իւրաքանչիւրէն 5 ղրշ։

Հիմնուելով նախորդ տարիներու Արեւելքի հաշուեկշռին վրայ, այս միջոցով կարելի պիտի ըլլայ կիլիկեան որբերուն յատկացնել Արեւելքի կողմէ տարին իբր 300-400 ոսկիի գումար մը։

Ո և է թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար, Արեւելքի վարչութեան կողմէ այս բարենպատակ կարգադրութիւնը դրով մը հաղորդուեցաւ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Քաղաքական ժողովին որպէսզի պատասխանել մարմնին կողմէ նշանակեալ ազգ. պաշտօնեայ մը ուզուած ատենները կայանայ թերթիս դրասենեակը, ուր այս նպատակով մինչ տարեմտրելի պիտի մնան տետրակներն ու հաշիւները, ամէն օր, ամէն ժամ, դասյացած հասոյթը հետզհետէ դանձելու համար։ Ցանձնուած գումարները պարբերաբար պիտի հրատարակուին թերթիս մէջ։

Ներկայ պայմաններուն տակ հրատարակուած հայ թերթ մը այսքան միայն կրնայ ստանալ Ազգային մեծ Ցաւի մը սիրտնանքին համար։ Այս եղանակով հայ հասարակութեան ընծայած կ'ըլլանք նաև ամենադիւրին ու ամենագործնական միջոցը օգնելու Կիլիկիոյ որբութեան։ Արեւելքի ամէն մէկ ընթերցող կրնայ գոհունակութիւնն ունենալ ամէն օր նպաստած ըլլալու Կիլիկիոյ հաղարաւոր որբերուն։ Մէկ փարան ինքնին ոչինչ գումար մըն է։ բայց երբ ամէն օր ատանկ «մէկ փարաներ իրարու վրայ բարդուին՝ գումար մը կը ձեւացնեն, որ կրնայ կեանքեր ապրեցնել ու ապագաներ ապահովել։

Ա՛լ ուրեմն հայ որբասէր եւ ընթերցասէր հասարակութեան կը մնայ նուիրական պարտականութիւն մը կատարելու համար իրեն ընծայուած այս դիւրութենէն օգտուիլ և գնահատել այն ծառայութիւնը և զոհողութիւնը — մեր լրագրական կեանքին մէջ աննախընթաց — զոր յանձն կ'առնէ Արեւելք։

Այս առթիւ անդամ մըն ալ կը հրաւիրենք մեզի պարտք ունեցող Պատ. բաժանորդները որ բարեհաճին իսկոյն հաշիւնին կարգադրել մեզի հետ, որպէս զի թէ՛ վերջապէս հայ թերթի մը դրամը իւրացուցած ըլլալու անպատեհ վարմունքին մէջ չդտնուին և թէ՛ Կիլիկիոյ որբերը զրկած չըլլան կարեւոր նպաստ մը, քանի որ յետամնաց բաժանեգիններուն 100ին 25ը կը յատկացնենք նոյն նպատակին։ Անոնք որ մինչեւ մէկ ամիս չհատուցանեն իրենց պարտքերը, պիտի ստիպուինք անուններն հրատարակել թերթիս մէջ, եւ ի հարկին մինչեւ իսկ օրինական հետապնդութիւն կատարել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԷՆՔԻՆ ՇՈՒՐՋ

Դարերով, որոնց մէկ ծայրը կը մրբճուի անյատակ հնութեան մէջ, Հայը ունեցաւ ազգային որոշ կազմ մը, շէնք մը, որ դիմացաւ զարհուրելի մրրիկներու և քանդումի վիթխարի փորձերու։ Դիմադրութեան ոգին այսչափ միայն կրնար հզոր ըլլալ ցեղի մը մէջ։ Իրա՛ւ, մերթ այդ տոկուն շէնքը փլուզումներ ունեցաւ, մերթ ծռեցաւ մէկ կողմի վրայ, մերթ սասանեցաւ հիմէն, բայց չրս սիւները մնացին անխարխար և որոնց մէջ պատսպարուեցաւ հայ ցեղը, պլլուելով այդ սիւներուն, որոնք իր գոյութիւնը կը մընշանակաւորէին։

Բայց վաղեմի բարբարոսութեան ամէնէն ահաւոր հարուածներուն դիմադրող այս շէնքը, մարդկային քաղաքակրթութեան ամէնէն ծաղկեալ այս ժամանակիս մէջ, քակուեցաւ իր ամրակնդ կապերէն, դղրդաց ու ինկաւ գինքը պատուհասող կիլիկեան հարուածներուն տակ։ Այդ կիլիկեան համիտեան շրջանը եղաւ և անոր հոգին՝ այն մարդը որ հին և նոր ժամանակներու ամէնէն ազնիւ մարդը եղաւ,—Ապտիւլ-Համիտը։ Դարերուն չըրածը այս մարդը միս մի՝ նակը ըրաւ մեզի, տուներնիս տեղերնիս քանդեց, հայկական շէնքը կործանեց։ Բայց հարկ իսկ չկայ հաղարներով անդամ կրկնուած երեմիականներուն վերադառնալ։ Իրականութեան մը հանդէպ կը գտնուինք հիմակ, զոր գէշ ոգեկ պիտի ընդունինք։ Ազգային Շէնքը տապալած է։ Ի՞նչ կերպով կարելի է զայն վերականգնել։

Ահա կարեւոր հարցը։

Նէնք մը շինելու համար ճարտարապետի մը յատակագիծին համեմատ որոշ թիւով գործաւորներ կը վարձուին, որոնք հետզհետէ հիմերէն սկսեալ կը բարձրացնեն շէնքը։ Համերաշխ ու կանոնաւոր գործակցութեամբ մը աշխատելով, բանւորները, որմնադիրը, հիւսնը, տաղձագործը՝ զինուած իրենց գործիքներով մեթոտաւոր ու ներդաշնակ աշխատութեան մը անձնատուր, կամաց կամաց մարմին ու ձեւ կուտան շէնքին։ Երբեք տեսնուած չէ որ ո և է շէնքի կառուցման պահուն, երբ գործաւոր մը զբաղած է որմաքարեր զետեղել իրարու վրայ, շաղախով իրարու զոդելով զանոնք, ուրիշ գործաւոր մը դայ ասոր շինածը ուրիշ, վար նետէ ասիսները, քակէ պատը։ Տարօրինակ եղանակ մը պիտի ըլլար ասիկա շէնք շինելու։ Երբոր մէկ գործաւորին շինածը ուրիշ մը դայ կործանել, յայտնի բան է որ յաւիտեան չի լմննար Ազգ. շէնքին կառուցումը։

Ասոր նման բան մըն է այն տարաձայնը որ կը պարզուի այժմ մեր ազգային շէնքին կառուցման պահուն։ Ամէն Հայ կ'ընդունի թէ բան մը կայ շինելիք, ուրիշ ճիշդը՝ վերաշինելիք և ատիկա այնքան խոշոր, մեծածաւալ, վիթխարի շէնք մըն է, կարօտ հոկայական աշխատութեան, հաւաքական, համայնական ճիգերու, համերաշխ ու միաշունչ գործակցութեան, որ եթէ աշխատանքին մէջ փոքր շեղում մը, հակառակութիւն մը, անհամաձայնութիւն մը ծագի նորէն քար քարի վրայ չի մնար, նորէն ամէն բան կ'իյնայ հիմնայատակ։ Մնաց որ ազգին բոլոր տարրերը քով քովի պիտի գային այդ մեծակառոյց շինութեան համար։ Հայ ժողովրդին քայքայուած օճախը վերականգնելու համար մէկ հատուածի մը գործունէութիւնը բնականաբար անբաւական է, բոլոր Հայերուն, բազմաներանին սոթոած, այս գեղեցիկ ու արդիւնաւորիչ աշխատանքին յօժարակամ անձնատուոյց ըլլալու բացարձակ պայմանէն կախում ունի մեր գոյութեան տեւականութիւնը։ Կարելի՞է ասոր հակառակը պնդել։

Օմա՛ Սահմանադրութեան հաստատումը անցաւ մէկ ու կէս տարին։ Քիչ ժամանակ չէ սակայն՝ գոնէ ցուցնելու համար նշանները ազգային համերաշխ աշխատակցութեան մը՝ ի վերաշինութիւն մեր ազգային քայքայուած շէնքին։ Ոչ միայն այս նշանները չկան, այլ և մէկուն շինելիսածը ուրիշի մը կողմէ շուտ մը աւրուելու ցաւալի տեսարանին դիմացը կը գտնանք ինքզինքնիս։ Ժամանակի մը և կացութեան մը մէջ ենք ուր բոլոր Հայերը, անխտիր, գործաւորի պիտի վերածուէին ազգային շէնքին կառուցմանը համար։ Զգած այս կենսական գործը, մինչ կուկէս տարիէ ի վեր կը զբաղինք բոլորովին տարբեր բաներով, որոնք ոչ միայն կապ չունին մեր գոյութեան պահպանումի խնդրին հետ, այլ և բոլոր երեւոյթները կը մնանան ներընչելու այն գաղափարը թէ՝ գոյութիւնիս աւելի քան երբեք վտանգուած է։

Մենք ինքզինքնիս չնարենք։ Թող ընդունինք մեր կացութեան բարդագրական դառնութիւնը, մեր բազնած ճամբուն ամբողջ ծանրութիւնը, մեր ընթացքին բոլոր խելայեղութիւնը։ Հայկական կեանքը ընդարձակ մարտավայր մըն է։ ո՞վ կը մտածէ մեծ շէնքին կառուցումը։ բոլոր անոնք որ գործաւորի շինիչ դերը պիտի ստանձնէին, սուրերով սլաքներով զինուած, կը մարտնչին իրարու դէմ, ղերար ղեռանելու, ղերար ոչնչացնելու համար։

Ասիկա ահաւոր և անհնարին բան է։

Կղերը, յեղափոխականը, մտաւորականը, կուսակցականը, գործիչը, ժողովուրդն բոլոր դասակարգերը միաղանդ փաղանդ մը ձեւացուցած՝ ազգային շէնքին կառուցմանը պիտի փութային։ Ա՛յսպէս միայն կրնար հակցուիլ այն բարիքը, զոր կը ծպասէինք ազատութենէն։ Ապա թէ ոչ ի՞նչ է նշանակութիւնը ազատութեան։ Ազատ ըլլալը չի նշանակեր չհարատեւելու միայն։ Ազատ ըլլալը մանաւանդ կ'ենթադրէ յառաջդիմութիւն, զարգացում, բարգաւաճում։ Ի՞նչ խեր ազատութենէն եթէ մենք պիտի մնանք նոյն այն վիճակին մէջ, ուր տարիներով էինք, բռնապետութեան տակ։

Ցեսէք ան՝ կղերը, իր ամբողջ թափով սպառազինուած ընդդէմ յեղափոխական կազմակերպութեանց։ Եւ ահա այս վերջինները, իրենց նոխկին մարտական ամբողջ եռանդովը զբաղած, կուտան ու կուտան կղերականութեան, զանիկայ պատուհաս հռչակելով հայկական գոյութեան դէմ։ Ժողովուրդը, իր բոլոր դասակարգային երանգներով, բաժան բաժան, այս ու այն կողմին յարած, մերթ հակակուսակցական, մերթ կուսակցական, մերթ կղերապաշտ, մերթ կղերատեաց, մտաւորականներու կարգ մը նոյնպէս հերձուածներով պատուուած, կը ներկայացնեն թոհ ու բոհ մը, որ կարծեմ դեռ աննախընթաց է հայկական կեանքին մէջ։

Եւ մինչ մէկը ապիս մը պիտի բերէր զետեղել ազգային շէնքին հիմերուն վրայ, միւսը շաղախ՝ ապիսը ամրացնելու համար, ուրիշ մը ատաղձը տեղաւորէր, չորրորդ մը երկաթէ կապերն հաստատէր, ամէնքն ալ հիմակ ձեւնթափ, ապիսը, շաղախը, ատաղձը, երկաթը իրարու դէմս կը նետեն, մեւեանոյն ժամանակ պոռալով իրարու թէ արդելք կ'ըլլան կառուցմանը։

Ա՛յս է կացութիւնը։

Ժամանակ մը ան ատ կ'ամբաստանէինք թէ թող չեն լսուր որ ինքզինքնիս դանանք, չունչ առնենք, կազմակերպուինք, յառաջանանք, մարդ ըլլանք։ Զեմ գիտեր թէ զո՞վ պիտի ամբաստանենք հիմակ որ այլեւս մեր կազմակերպուելուն դէմ արդելք հանդիսացող ոչ ոք կայ։ Բայց ի չգոյէ օտար տարրերու, զիրար կ'ամբաստանենք, զիրար հրըմշտկելով, զիրար զդեռանելով, բրբոտելն վար առնելով ամէն անդամ որ բազուկ մը, դիպուածով, երկարի դէպի հեր, լքուած, կիսաքանդ շէնքը՝ որմաքար մը տեղաւորելու համար հոն։ Կ'իյնայ որմաքարը, կը տեսնանք, կից մըն ալ ուրիշը կը զարնէ անոր, ու ան կը դլորի կ'երթայ։

Վերածնութի՞ւն, պռոտցինք կոկորդնիս պատուելու ատիճան, երբոր ազատութեան արեւը ծագեցաւ տակ մը իրարանցում մըն ալ, շարժում մըն ալ ի յայտ բերինք մեր զգացումներուն և տրամադրութեան իբր թէ անկեղծութեանը յայտարար նշան։ Ո՞վ կ'ըսէր թէ ատոնք բոլորն ալ սուտ ու փուտ բաներ էին, անհիմն, առժամեայ, վայրենական գինովութեան ցոփութիւններ։ Անհաւասի՛կ ապացոյցը մեր մէկուկէս տարուան ոգորմելի գործունէութեան արդիւնքը։ Սա բոպէիս, ամէն բան շատ աւելի վտանգուած է քան նոյն իսկ անցեալ տարի։ Անուրանալի հուրը կ'արծարծուի սրտերու մէջ, հակառակութեան սուրերը կը սրուին մութ անկիւններ, կրակ կը տրուի կիրքերու, կը շահագործուին միամտութիւնները, ու ոչինչ այնքան անգութ ու աւերարարիւռ պիտի ըլլայ քան պայքարը որ վաղը աւելի ուժգնօրէն պիտի մղուի, երեկուանը անչքացնելու, մոռցնելու ատիճան։

Ու ազգային շէնքը, զոր պիտի կառուցանէին Հայ ժողովուրդին բոլոր բազուկները մեկ շարժումով ու պինդ գրկած զիրար, կը սպասէ, կը սպասէ անտեր անտիրական, լքուած ու ապաւոր...։

Եր. Սրմաքէշխանլեան

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (2)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏՈՒՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

Ա.

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— ԺԱՄԱՆՈՒՄ

(ԱՄՓՈՓՈՅՔ ՄԵՐ ԹԵՐԹՈՆԻ ԵՐԵԿՈՒԱՆ ԹԻՒԻՆ)

1815 Փետր. 14ին Մարսիլիա կը հասնի Մորել եւ Ռդի տան նաւը։ Նաւապետը, Լէրիէր, նամբան, կը մեռնի ուղեղային տենդէ, եւ երիտասարդ նաւապետը՝ Տանթէս անոր տեղ կ'անցնի։

Նաւատէրը Տանթէսի հետ տեսակցութիւն ունենալէ յետոյ հաւատակալ Տանկլառի հետ կը տեսակցի։ Այս վերջինը կը յայտարարէ թէ երիտասարդ նաւապետը, իր հանդէպ համարձակ, ի զուր մեկ ու կէս օր անցուցած էր Էլպա կղզիին մէջ, փոխանակ Մարսիլիա դառնալու։ Տանթէս այդ կղզիին մէջ տեսած էր նաեւ կայսրը եւ խօսած անոր հետ։ Նաւատէրը կը զգացնէ թէ այդ բանը կրնայ վտանգաւոր ըլլալ Տանթէսի համար։

— Ահ, աւելի լաւ, պատասխանեց Տանկլառ, որովհետեւ միշտ դժնդակ բան է տեսնել ընկեր մը որ իր պարտականութիւնը չի կատարեր։

— Տանթէս իր պարտականութիւնը կատարած է, ընելիք չկայ, պատասխանեց Նաւատէրը։ Նաւապետ Լէրիէր հրամայեց որ հոն կենանք։

— Նաւապետի Լէրիէրի մասին իրմէ դրուած նամակ մը չէ՞ յանձնած ձեզի։

— Ո՞վ։

— Տանթէս։

— Ինձի, ո՛չ։ Այդպիսի նամակ մը ունէր իր քովը։

— Կարծեմ թէ բացի ծրարէն, նաւապետ Լէրիէր նամակ մը յանձնած էր անոր։

— Ո՞ր ծրարին համար է, Տանկլառ։

— Բայց այն ծրարին համար զոր Տանթէս յանձնած է Բօրթօ-Ֆիէրրաոյէն անցած ատեն։

— Ինչէ՞ն գիտէք որ Բօրթօ-Ֆիէրրաո յանձնելիք ծրար մը ունէր։

Տանկլառ կարմրեցաւ։

— Նաւապետին դրան առջեւէն կ'անցնէի, որ կիսաբաց էր, երբ նշմարեցի որ այդ ծրարը Տանթէսին կուտար։

— Այդ մասին բան մը չըսաւ ինծի, բաւ նաւատէրը։ բայց եթէ իր քովն կը գտնուի այս միջոցիս, ինծի պիտի յանձնէ։

Տանկլառ պահ մը խորհեցաւ։

— Այն ատեն, Պարոն Մորել, կ'աղաչեմ, ատոր վրայ մի՛ խօսիք Տանթէսի. սխալած ըլլալու եմ։

Այդ պահուն երիտասարդը դէպի երկու խօսակիցներուն կողմը կ'ուղղուէր։

Տանկլառ հեռացաւ։

— Սիրելի Տանթէս, գործ չունի՞ք այլեւս, հարցուց Նաւատէրը։

— Ոչ, պարո՛ն։

— Երկար չանեց ձեր գործը։

— Ոչ, մեր ապրանքներուն ցուցակը տուի մաքսային պաշտօնեաներուն։ գալով առողջապահական վարչութեան, ծովվերեայ նաւուղղիչին հետ մեկը զրկուած էր, որուն թուղթերս յանձնեցի։

— Ուրեմն ա՛լ գործ չունի՞ք հոս։

Տանկլառ արագ ակնարկ մը ձգեց իր շուրջը։

— Ոչ, ամէն ինչ կարգին է, բաւ ան։

— Հետեւաբար կրնա՞ք ինծի հետ ճաշելու գալ։

— Ներեցէք, պարոն Մորել, կ'աղաչեմ. իմ առաջին այցելութիւնս հօրս պէտք է տամ։ Ոչ նուազ ինքզինքս երախտապարտ կը զգամ այն պատուոյն համար զոր ինծի կ'ընէք։

— Իրաւացի է, իրաւացի է։ Դիտեմ թէ բարի զաւակ մըն էք։

— Եւ... հայրս լաւ է, այնպէս չէ՞, հարցուց Տանկլառ վարանումով։

— կարծեմ թէ լաւ է, սիրելի Էդմոնս, թէեւ զինքը տեսած չունիմ։

— Այո՛, իր փոքր սենեակին մէջ փակուած է։

— Առիկա գէթ կ'ապացուցանէ որ բանի մը նեղութիւն չէ քաշած ձեր բացակայութեան։

Տանկլառ ժպտեցաւ։

— Հայրս հպարտ է, պարոն. եթէ ծայր ատիճան կարօտ ալ ըլլայ, դարձեալ ոչ մէկէն բան կ'ուզէ ուխտարի մէջ, բացի Աստուծմէ։

— Շատ լաւ, այդ առաջին այցելութենէն ետքը կը սպասենք։

— Դարձեալ ներողութիւն, պարոն Մորել։ բայց առաջին այցելութենէն ետքը ուրիշ այցելութիւն մը ունիմ, որ ոչ նուազ սրտիս մօտիկ է։

— Ահ սատոյգ է, Տանկլառ. մոռցած էի որ Բաթալանի մէջ մէկը կայ որ ձեզի կը սպասէ ոչ նուազ անհամբերութեամբ քան հայրերնիդ. գեղանի Մէրսէդէսն է ան։

Տանկլառ ժպտեցաւ։

— Ահ, ահ, բնաւ չեմ զարմանար որ նէ երեք անդամ իմ մօտս գալով Ֆարաօնի ժամանումը հարցուց։ Կրո՛ղ. Էդմոն, ձեզ մեղքնալու բան չկայ, քանի որ գեղեցիկ սիրուհի մը ունիք։

— Պարո՛ն, իմ սիրուհիս չէ ան, բաւ երիտասարդ նաւապետը ծանրախոհութեամբ. նշանուած է ան։

— Երբեմն մէկ բան է, բաւ նաւատէրը խնդալով։

— Պարո՛ն, ոչ մեզի համար, պատասխանեց Տանթէս։

— Օ՜հ, սիրելի Էդմոն, ձեզ վար կը դնեմ հոս, շարունակեց նաւատէրը. իմ գործերս լաւ կատարեցնուդ՝ պէտք է թոյլատրեմ որ լաւ մնցնէք ձեր պարապոյ օրերը։ Դրամի պէտք ունի՞ք։

— Ո՛չ պարո՛ն. ճամբորդութեան բոլոր ամսաթոշակները ստացած եմ, այսինքն երեք թոշակ։

— Էդմոն, կոկիկ տղայ է։

— Պարոն Մորել, ատոր վրայ աւելցուցէք որ խեղճ հայր մը ունիմ։

— Այո՛, այո՛, գիտեմ թէ բարի տղայ մըն էք դուք։ Գացէք հայրերնիդ տեսէք. ես ալ զաւակ մը ունիմ, և շատ պիտի վշտանայի անոր դէմ, եթէ երբեք երեք ամսուան ճամբորդութենէ մը յետոյ, անտարբեր դանուէր ինծի հանդէպ։

— Ուրեմն թոյլ կուտա՞ք որ երթամ, բաւ երիտասարդը, ողջունելով։

— Այո՛, եթէ բան մը չունիք ինծի ըսելու։

— Բան մը չունիմ։

— Նաւապետ Լէրիէր, մեռած ատեն, ձեզի նամակ մը չէ՞ յանձնած, ինծի ուղղուած։

— Պարո՛ն, չէր կրնար նամակ գրել. աղէկ միտքս ինկաւ, տասնհինգ օրուան արձակուրդ պիտի խնդրէի ձենէ։

— Ամուսնանալո՞ւ համար։

— Այո՛, և յետոյ Բարիզ երթալու համար։

— Լա՛ւ, լա՛ւ, ուզածնուդ չափ արձակուրդ կրնաք առնել, Տանթէս. նաւուն բեռները պարպելու համար վեց շաբաթ պէտք է, և երեք ամիսէն առաջ ճամբայ չի կրնար ելլել նաւը։ Միայն թէ երեք ամիս հաքը պէտք է հոս գտնուիք։ Ֆարաօն չի կրնար առանց իր նաւապետին ճամբայ ելլել, բաւ նաւատէրը, Տանթէսի ուսը ծեծելով։

— Առանց ի՞ր նաւապետին, գոչեց

(Շարունակութիւնը տես Դ. էջ)

Գաւառէն Աղանգանգ

ԲԱԼՈՒԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՊԷԿԵՐԸ ԵՒ ՀԱՒԱՏՑԻՆ

Կարծելով որ նոր եւ սանմանադրական կառավարութիւնը՝ բանակալութեան ճիրանները մէջ խնդրուած մեր աղբար իրաւունքին ձայնը պէտք լսէ, մէկ քանի բողոքագիրներ տուինք, ասկից 14-15 տարիներ առաջ պէկերու կողմէ բռնութեամբ գրաւուած հողերու մասին։ Բաղաքապետը քննութեան առնելով մեր Ֆերաղները, պաշտօն տուաւ փոլիս գօմիսէրին որպէս զի մէկ քանի ոստիկաններով Հաւատ գիւղ երթայ եւ բողոքողներու կալերուն ցօգանը ամբաղէ իրեն կինքին տակ, մինչեւ որ դատավարութիւնը վերջ գտնէ։ Երբ Զնաղ գիւղը կը հասնի, բոլոր Պէկերը կը հաւաքուին գօմիսէրին շուրջը եւ երկար խորհրդակցութենէ վերջ կը կաչառեն դայն, և կը թելադրեն որ գիւղը հասնին պէս կալերը չափէ և իրենց յանձնէ։

Այս պարագան երբ յայտնուեցաւ, կրկին դիմեցինք կառավարութեան և գայմագամը քանի մը պինուորականներու հետ գիւղ եկաւ եւ բողոքողներու կալերուն հասոյթը ամբարեց։ Գայմագամին մեկնելէն անմիջապէս յետոյ, Զնաղէն պէկերու կողմէ տոմսակ մը եկաւ գօմիսէր էֆէնտիին, որով ետ կը պահանջէին իրեն տրուած 5 ոսկի կաչառքը։ Գօմիսէր (Շէյխ էֆէնտին) իր ուտեցած քսակը չը տարակցնելու համար, բացարձակապէս տուիպեց մեզ որ 5 ոսկին մենք վճարենք, բայց մերժեցինք եւ գօմիսէրը վրէժխնդրութեամբ լեցուեցաւ։ Քիչ յետոյ Տիգրանակերտէն հեռագրով տեղւոյս գայմագամը Սուերեկի միթէսարիֆութեան պաշտօնին կանչուեցաւ և անոր փոխանորդ կարգուեցաւ Համիտեան ըէժիմի հարազատ զաւակներէն Մաշմիւարին։ Գօմիսէրին պատեհութիւնը ներկայացաւ։ Գայմագամի փոխանորդ մաշմիւարին հետ, պէկերու կողմէ խորհրդատու Մուխթարեան Հաճի Հիսէն աղայի և Հաւատի հին գայլերէն Էյլէկեան Ցակոբի թելադրութեամբ միայն իտարէի իսլամ անդամներով (Հայ անդամներուն լուր չտալով) խորհուրդ կ'ընեն որ առանց դատ ըլլալու ամբարը պէկերու յանձնուի։ Սեպ. 13ին թարիրթի քեթիխին, գօմիսէրը, երկու ոստիկան եւ հինգ պէկեր իրենց ծառաներով Հաւատ եկան ամբարը վերցնելու։ անարդարութիւնը ակներեւ է։ Մենք երեք հողատէրերս կռթնելով օտանադրական կառավարութեան ուժին, չուզեցինք յանձնել ամբարին բանալին, առարկելով թէ տակաւին մաքէմէի յանձնուած չէ խնդիրը։ Ինդրեցինք պասել երկու օր մինչեւ որ տուած հեռագրերնուս պատասխանը ստանանք, որովհետեւ տակից ութը օր առաջ հեռագրեր տուած էինք տալիէն, պատրիարքարան, վիլայէթը, վիւտաթ ըմմումիին, սակայն հակառակ մեր խնդրանքին հողատէրերէն երեք չորս հոգի իրրեւ դիմադրիչներ կապելով բանտ խօթեցին։ Անշուշտ հեռագրի պաշտօնեաներն ալ կաչառուած էին, քանի որ օրուէ տեղէ պատասխան չկրցանք ստանալ։ Երկրորդ օրը Թաղական խորհրդոյ անդամներէն չորս հոգի եւս բանտ խօթեցին։ Երբ վերջին անգամին Մ. Ցակորի ձեռքով կաչառքը ստացաւ գօմիսէրը, ամբարին դուռը խորտակուեցաւ, պէկերը իրենց ծառաներով, Ցակորը իրենցներով ներս մտան եւ մրջիւններու կարաւանի պէս սկսան դուրս բերել ցորենի պարկերը։ Հողատէրներու կիները՝ որոնք ամբարին դուռը հաւաքուած էին, ամբոխ բարձրացնելով արդարութիւն, արդարութիւն կը գոչեն։ յուզումնալից է տեսարանը։ Կիները կը քաշքշեն ցորենի պարկերը, մէն մի իրարանցում։ Երկու ժամ վերջը կինէրէն մէկը կուրծքէն վիրաւորուած, մէկը ոտքէն, միւսը թեւէն, չորրորդը բոլորովին այլագունած յուսահատական լայ ու կոծով կը հեռանան, տղամարդ բնաւ չէր դանուեր, որովհետեւ մատեցողին անունը Ցակորի մատնութեամբ կ'արձանագրուէր գօմիսէրի տետրակին մէջ և ուղղակի բանտ կ'առաջնորդուէր։ Ցաւալին հոն է որ քանարկիները 25 օրէ ի վեր բանտը կը մնան, արձակող չկայ, կը բողոքեն՝ լսող չկայ, հեռագիր կուտան՝ պատասխան չկայ։ Արդնի Մատէն բողոքեցինք, եկած պատասխանը միայն ատչափ։ «Արդարութեամբ կը գործեցէք» «ամենայն արդարութեամբ կը գործենք», կը պատասխանեն անկից։ Արդարութիւն, հաւասարութիւն, այդ բառերը հազիւ մէկ քանի դիւրաւոր քաղաքներու մէջ արձագանգ տուած են։ Բռնակալութիւնը վերակենդանացած է Բալուի մէջ, մանաւանդ այս մէկ քանի շաբաթներուն, քանի որ քաղաքապետական աթոռը պարապ կը մնայ։ Երբ կը բողոքենք եւ կամ պաշտօնեայ մը առանձին գտնելով կը հարցնենք մեր գործին վախճանը. «Անոնց կերցուցածը եթէ դուք կերցնիք. ձերը կլլար իրաւունքը», կը պատասխանէ։

* * *

Քաղաքական Բաժին

ՊԱՇԻՏԻՒ.

Պէյժիայի թագաւորին Ալպերթ Ա.ի արտասանած գահնստառը, որ կը հուչակէ վենատական իշխանութիւնը կերարելու համար հետեւելիք սկզբունքները, տաք համակրութեամբ մը ընդունուեցաւ ընդհանրապէս ժողովրդական խաւերուն մէջ, կը գրէ Թան։ Անտարակոյս չէր ապասուեր որ ընկերվարականները դարձի բերէր, և իրենց գլխաւոր օրկանը, Լը Բեօրլը, կ'ըսէ որ «Նոր սկսող թագաւորութիւնը, դժոխքին պէս, բարի տրամադրութիւններ կը ունենայ»։ բայց լաւագոյն դիտաւորութիւնները դատապարտուած են վիժելու ցորչափ դրամատէրերու տիրապետութիւնը շարունակէ։ Լը Բեօրլը չի համարձակիր յուսալ որ Ալպերթ թագաւորը ընկերական մեծ յեղափոխութեան գլուխ պիտի կանգնի և՝ հետեւաբար՝ յուսահատ է անկէ։ Սակայն, պէյժիական մամուլը իր ամբողջութեանը մէջ, նոր թագաւորին գահակալութիւնը կ'ողջունէ ամենամեծ յոյսերով։ «Երբեք, կըսէ Էնֆորմասիոն Պեյժ, վերապատ մը աւելի վստահութեամբ չընդունուեցաւ իր ժողովուրդին կողմէն։ Ալպերթ Ա. միշտ պիտի գիտնայ կատարել բոլոր այն ժէսթերը, զոր իր պարտականութիւնը կը հրամայէ իրեն։ Անիկա անշուշտ անկեղծօրէն արդիական թագաւոր մը պիտի ըլլայ։ Պիտի ամրապընդէ հսկայ գաղթային կայսրութեամբը ընդարձակուած իր հայրենիքը. ազգարհիս ամենամեծ անտեսական պետութիւնն է, զոր ոչ միայն պիտի ջանայ պահել իր վիճակին մէջ, այլ նաեւ բարոյապէս և նիւթապէս զարգացնել։ Այս գործը հրապուրիչ չէ այն կորովի և բարի կամքի մարդուն, որ այսօր գահը կը բարձրանայ»։*

*** Օտար մամուլը բարի գալուստ կը մաղթէ նոր վենատեան։ Նորտ Տեսյէ Ակեմայնեն Զայթունկ կը գրէ. «Պէյժիական ազգը հասզուած է փրկարար դիտաւորութեանց իր երկրորդ թագաւորին որ Հօէնձոլէրնեան իշխանուհիի մը զաւակն է։ Նոր թագաւորը ուրեմն բարեգուշակ նշաններու տակ կրկսի իր տիրապետութիւնը, և Գերմանիոյ համակրութիւնները կ'ուղղուին նաեւ այս բարի կամքով օժտուած վենատեան, ինչպէս նաեւ իր ընկերուհիին՝ գերման իշխաններու ազնուագոյն աղջկան։»։

Անգլիական թերթերն ալ մասնաւորապէս համակրական տողեր կը նուիրեն Լէօփոլտ Բ.ի քեռորդիին համար, աւելի համակրական քան նոյն ինքն Լէօփոլտ Բ.ի համար և Գոնկոյի մասին գահանարին մէջ ըրած յայտարարութիւններէն գոհ կը թուին։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

Թանի Աթէնքի թղթակիցը կը գրէ. «կացութիւնը անփոփոխ է, կամ բարեփոխուած է այնչափ միայն որ կնճռոտութեանց և ուրիշ բուռն դէպքերու վանդը հեռացած է։

Գործօն դանլիճի մը կազմութեան մասին զրոյցները հաստատուած չեն։ Արդէն կը խօսուի Պ. Սքուլիտիսի վրայ իբր նախարարապետ, բայց այս պեռական անձնաւորութիւնը, որ 1897ին նշանաւոր հանդիսացած էր արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ, Թէսալիոյ պարտութիւններէն յետոյ, Աթէնքի մէջ շատ սիրուած չէ։ Միւս կողմէն, Պ. Թէոթոքիս կը հրտարակէ երկար պաշտօնական զեկուցագիր մը, որով պատերազմական նախարարին պանպանումը գժուար կը կացուցուի։ Պ. Թէոթոքիս կը բացատրէ որ անձնապէս պաշտպանած է կառավարութեան կողմէն առաջարկուած բոլոր զիջողները, և թէ պատրաստ է այդ ուղղութեանը մէջ շարունակել, հերիք է որ գնդապետ Լպատիսիթիս, որուն խորհրդարանին հանդէպ բռնած դիրքը կը նշկատէ իբր անպատկառ՝ ետ քաշուի։

Պ. Թէոթոքիս կը յաւելու թէ՝ դաշնակցութեան կողմէ առաջարկուած բարենորոգմանց մասին այնքան լաւ տրամադրուած է որ, պատրաստ է ընդունիլ իբր պատերազմական նախարար ուրիշ ո և է բարձրաստիճան սպայ, ինչպէս է այս պաշտօնին տրուիլը նախարարապետին։

Այս պաշտօնական զեկուցումին նպատակն է, կը վերացնէ Թանի Թղթակիցը, յայտնապէս վիճաբանութիւնը ատենապետկել գնդապետ Լպատիսիթիսի անձնական պարագային, զինուորական դաշնակցութեան և թէոթոքիսականներու միջեւ։ Ի ինչ դարձուած խուսափելու համար։

ՆԱՆՋԷՆԻ ՄԷՋ ԿԱՐԳԻՐԸ ՏՕՐԹ. ՌՈՒԲՔԻ ՎՐԱՅ

Մաքէնի թղթակիցը Քրիսթիանեայի մէջ երկրախոյզ Նանզէնի հետ տեսակցութիւն մը ունեցած է։ Նանզէն մինչեւ հիմա ձեռնպահ մնացած էր իր կարծիքը յայտնելու Օրթ. Ռուբքի մասին, ի յարգանս այն Դանիական յանձնաժողովին, որ պաշտօն ունէր ամերիկացի երկրախոյզին վաւերաթուղթերուն արժէքին վրայ կարծիք յայտնելու։ Հիմա որ այս յանձնաժողովը իր վճիռը արձակած է, Բրօֆ. Նանզէն չը վարանիր յայտարարելու թէ՝ երբէք վրատանութիւն չունի Օրթ. Ռուբքի վրայ, որուն առաջին տեղեկագիրը արդէն տարակոյսներ ներշնչած էր իրեն, մանաւանդ այն համաձայնութիւնը որ կը պարունակէր Օրթ. Ռուբքի կողմէն ի վեր հանուած դիտողութեանը նը-կատմամբ, բեւեռէն 14 երկվայրկեան հեռու գտնուած պահուն։

Այս վերջին մանրամասնութիւնը, աւելցուցած է Օրթ. Նանզէն, կ'ապացուցանէր որ Օրթ. Ռուբք անտեղեակ էր ամենապարզ իրողութենց նկատմամբ։ Սկիզբէն ի վեր, անհնար էր կարծիք յայտնել ի նպաստ իրեն. ուստի նախամեծար համարէ լռութիւն պահել։

Գալով Ամերիկացի Օրթ Թօրնի վերջին տեղեկագիրներուն՝ անոնք ոչ է արժէքի զուրկ են, հակասական և անճշմարտանման հաստատումներով լեցուն ըլլալով։

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՈՎ

պիտի հրատարակեմ

ՊԱՏԿԵՐԸ ՕՐ. ԱՆՆԻՔԱՑԻՆ

որ վերջերս անուելի ոճրի մը զոհ եղաւ ի Սեսի Գուլի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ս.ԶԱՏ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՆԸ

Ցունաց տիեզերական Պատրիարքը իր սովորական սպառնալիքներէն մէկը կը ցցէ նորէն կառավարութեան աչքին։ «Կը հրաժարիմ»ի սպառնալիքն է ասիկա, որմէ ա՛նքան կը պատկառին կառավարական—պաշտօնական շրջանակները որքան անտարբեր են երբ այդ սպառնալիքը ուրիշի մը կողմէ է որ կուգայ, օրինակի համար Հայոց պատրիարքին կողմէ։ Երկրին մէջ հայ եւ յոյն տարբերուն կարեւորութեան տարբերութիւնը՝ իրենց պետերուն ընծայուած այս կարեւորութենէն է որ կը հակադրի ամենէն աւելի։

Պատրիարքներու հրաժարականները միշտ պէտք է որ հիմնուած ըլլան ծանր պատճառներու վրայ։ Այս ծանր պատճառներէն ո՛րքան շատ կան մեր ազգային իշխանութեան սեղանին վրայ, այնքան քիչ են Թէնէրի պատրիարքարանին մէջ։ Եւ սակայն Ցունաց պատրիարքը շատ աւելի ստէպ իր հրաժարականին սպառնալիքը կ'ուղղէ կառավարութեան քան թէ Հայոց պատրիարքը։ Աւելին կայ։ Այնչափ մէկ անգամուն, Ցունաց պատրիարքը գրեթէ լիուլի գահացում ձեռք կը բերէ, ու կը նստի տեղը՝ յաջորդիկայ առթիւ վերսկսելու համար նոյն խաղը։ Մանաւանդ վերջին անգամ, Տիեզերականին ոտքը գացին, իրարու հետեւէ, եպարքոսէն սկսեալ մինչեւ բոլոր նախարարները և Երեսփ. Ժողովին նախագահը, մեղրաձորան լեցուով ողոքելու համար խորհրդ պատրիարքին սիրաը։ Հանդարտած, նոսկիմ եւ կեցաւ հրաժարելէ։ Ան հիմակ ժամանակը եկած կը նկատէ նորէն հրաժարելու. ինչպէս յոյնը, իր պատրիարքն ալ գոհանալ չի գիտեր. պահանջ, յաւելեանական պահանջ, մինչեւ իսկ հո՛ն ուր տեղի չկայ ո եւ է պահանջի։ Մարդիկը ինքզինքնին սեպել տալու արուեստը գիտեն։

Գանք մեզի. հակառակ, ինչպէս ըսի, հազարաւոր ծանր պատճառներ ունենալուս ամէն օր «կը հրաժարիմ»ի պէս սպառնալիքներ հասցնելու ուր որ պէտք է, պատրիարքնիս մէկ անգամ միայն այդ սպառնալիքը ըրաւ և իրեն կարեւորութիւն անգամ տուող չեղաւ։ Բ. Դրան մէջ «Հայոց պատրիարքը հրաժարեր է. արդեօք ինչո՞»ն հարցուցին, ու անդին դարձան, ուս թօթուելով։ Զորս ամիս է անկից ի վեր։ Ազգ. Իշխանութեան զեկավարները չաթի չըլլար որ Դուռ չվազեն՝ յիշեցնելու համար մեր պատրիարքին հրաժարած ըլլալը։ «Հա՛, այո՛, բայց ի՞նչ կայ հրաժարելու» կը հարցուի հոն նորէն, հազար անգամ պատճառները բացատրուելէն ետքը։ Լաւո՞ւ թէ խնդալու բան է առ, չեմ գիտեր։

Վաղը, ապանո՛վ եղէք, եթէ Եռակիմ պատրիարք դարձեալ հրաժարելու ըլլայ, Բ. Դուռը պիտի արտորայ դէպի Թէնէր՝ բազմապանծ պատրիարքին սիրաը ադնելու և իր գանգատներուն գոհացում տալու համար։

Եւ Դուրեան իր Գոտրքէօյի մենարանին մէջ թող սպասէ որ իր պանծալի ներուն գոհացում տրուի։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԱՏՏԱՆՈՑԻ ՈՐԲՈՐ

Ատանայի կուսակալ Ճէմալ պէյ 18 որբեր զրկած էր Պոլիս, որոնց 10ը Ազգ. Պատրիարքարան իսկ 7ը Ս.լմտական Նախարարութեան։ Պատ. Փոխանորդ Տ. Դաւոնդ Ծ. վրդ. Դուրեան, իմանալով այս պարագան, անմիջապէս երկու բարեպան զրկելով նոյն նախարարութեան պաշտօնատունը, պահանջած եւ ետ ուզած է յիշեալ եօթը որբերը, եւ 17 հատ ալ յանձնած է Հայ Տիկնանց Մխիթեան խըՆամոց։ Որբերը 12—14 տարեկան ուշիմ ու շնորհալի տղաքներ են։ Ինչպէս կը յիշուի, արդէն նախորդ Բազ. Ժողովը սկզբմամբ մերժած էր Ատանայի որբերը կառավարութեան յանձնել, որ Օտ. խառն որբանոցներու մէջ կրթելու կաշիատի պարարիրքական դիւանի կողմանէ այդպիսի ամբաստանագիր մը ուղղուած չէ ի Հռովմ»։ Արդ, եթէ ըստ բացայայտ խոստովանութեան Արհ. Դեր. Տեղապահին եւ նախագահի ժողովոյդ այդպիսի ամբաստանութիւն մը եղած չէ, ինչո՞ւ ուրեմն կը վարանի ժողովդ՝ պաշտօնական ատենի մը մէջ եղած յայտարարութիւն մը, պաշտօնական կերպով եւ պաշտօնական կնիքով հերքելու։

Նկատելով որ յիշեալ գրութիւնը ներկայացուած բանաձեւով պարդապէս քաղաքական երեւոյթ մ'ունի, և ոչ ըստ ուղղագատ մտաց համագումար ժողովականացդ խմբագրուած, հետեւաբար ցորքան անպաշտօն կը նկատուի այդ գրութիւնը, մեր բողոքը ստիպուած ենք կրկնելու իբրեւ երեսփոխան յատենի երեսփոխանական ժողովոյդ։

Մեծարանաց հաւատեօք մնամք՝ Ազգ. Երեսփոխ. Ժողովոյ անդամք։

Հ. Յուսիկ վրդ. Միհրապեան
Հ. Եսայի » Տայեցի
Հ. Սահակ » Տ. Մովսէսեան

13 Դեկ. 1909

ՀԱՆԳԻՍ

Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ Ծ. ՎՐԴ. ԱԲԱՐԴԵԱՆԻ

Կիլիկիոյ միաբանութենէն Տ. Գրիգորիս Ծ. վրդ. Աբարդեան որ անցեալ ուրբաթ գիշեր ուղեղային կաթուածի ենթարկուած էր, կիրակի գիշեր վախճանեցաւ։ Օծումը և յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը առտու, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Տ. Հմայեակ եպսկ. Դիմաքսեանի։ Ներկայ պիտի գտնուին Տ. Տ. Դէորգ, Գրիգորիս, Մաղաքիա եպիսկոպոսները և մայրաքաղաքիս եկեղեցականները։ Հանգուցեալ վարդապետը բնիկ Զէյթունցի է և վարած է տեղւոյն վանքին վանահայրութիւնը։

1862 թուականին, երբ Զէյթուն տագնապալի կացութեան մը մէջ կը գտնուէր Աբարդեան վրդ. խիստ կարեւոր դեր մը կատարած է այդ տագնապը անցնելու համար։ Դացած է Ֆրանսա, և ներկայանալով Նաբոլէօն Պոնապարդ Գ. կայսեր, Թախանձագին կերպով իրենց նեղութեանց բարձումը խնդրած և Նաբոլէօնի միջամտութեամբ Հայերուն համար նպաստաւոր լուծում մը ստացած է այդ ծանրակշիռ խնդիրը։ Հանգուցեալ վարդապետը վարած է նաև զանազան գաւառներու և մայրաքաղաքիս մէջ առաջնորդական և քարոզչական պաշտօններ։

Բաւական տարիէ ի վեր օգնական քարոզիչ կարգուած էր Բերայի եկեղեցիներուն և կը պաշտօնավարէր Բանկալթիի գերեզմանատան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ։ Ծնած էր 1835ին և ձեռնադրուած՝ 1861ին։ Բարի, ուղղամիտ և աղգասէր եկեղեցական մըն էր։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՓՐԱՏԻ ՎԲԱՑ ՆԱՒԱՍԲԵՌՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պօլսոյ Թանի Թղթակիցը կը հեռագրէ. «Պաղեստինի հասած հիւպատոսական աղբիւրէ լուրերը կը ծանուցանեն որ մեծ միթինկ մը տեղի ունեցած է Նաբլուսի օր բողոքելու համար Լինչ անգլիական ընկերութեան տրուած մենաշնորհին դէմ։ Ժողովուրդը երեք ժամ չարունակ գրաւած է հեռագրական գրասենեակը, պահանջելով որ մեծ Եպարքոսը ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ մտնէ իրեն հետ և յայտարարելով որ երբէք չի պիտի հաւանի թոյլ տալ որ Պաղեստի Նահանգը Անգլիացիներուն ձեռքը անցնի։ Մեծ Եպարքոսը մերժած է հեռագրատուն երթալ պատասխանելու համար նախ, բայց Նախարարաց Խորհուրդին նիստէն յետոյ, հեռագրել տուած է որ ժողովուրդը անհոգ ըլլայ այդ մասին, անգամ մըն ալ ապահովցնելով որ իր շահերը պիտի պաշտպանուին։

*** Պէրլիներ Թակեպլաթ կ'իմանայ Պոլսէն թէ՝ պալատին մէջ արարողութեան մը միջոցին, Պաղեստի երեսփոխան Ալպէր պէյ (՞.) Սուլթանին մօտեցած է կարդալու համար հեռագիր մը, ուր իր ընտրողները զինքը ետ կը կանչեն, հրաժարելով, կ'ըսեն, զիրենք Խորհրդարանին մէջ ներկայացնելէ։ Եթէ, այս լուրը ստուգութիւն գտնէ, կ'աւելցնէ Թան, ասիկա նոր ցոյց մը պիտի ըլլայ Եփրատի վրայ նաւարկութեան մենաշնորհին Լինչի ընկերութեան տրուելուն դէմ։

ՄԱՐՏԱՍՏՈՒՐԴԻ ՑԱԽՍԼՈՒՄ

Տէրութեանց կողմէ ընդունուած բլլալով մաքսատուրքին հարիւրին 15 բարձրացումը, յառաջիկայ մարտ 1էն սկսեալ պիտի գործադրուի այդ յաւելումը։

ԱՐՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական Նախարար Ճաւիտ պէյ Պէկիրտա հասնելով այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Միլովանովիչի։ Խօսակցութիւնը դարձաւ պալքանեան խնդիրներու վրայ։

Պ.ՆԱՍԻ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ

Պետական Խորհուրդը իրաւացի համարեց Սիրիկ էֆ. Ունճեանի ժառանգորդներու պահանջը, որով վնասի հատուցում կը պահանջեն, հին բէժիմի օրով, Ունճեանի մէկ նաւը երթեւեկութենէ դադրեցուցած ըլլալուն։

ՊՈՒԼԿԱՐ ՔՕՄԻՊԷՖԷՆՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐԸ

Պուլկար քօմիպէֆներու կողմէ տրուած հեռեւալ վերջնագիրը Մանասդիրի կուսակալին կողմէ Բ. Դուռ ղրկուած է։ Տեղական պաշտօնեաներուն ապօրինի ընթացքին պատճառաւ ատենէ մը ի վեր լեռելանք։ Դուք կուսակալութեան ամենէն բարձր պաշտօնեան ըլլալով հանդերձ՝ մինչեւ հիմա փոյթ չտարիք մեր որոշումին պատճառները հատկանալու և պատասխանի դէպքերու մասին քննութիւն կատարելու։ Անցած դէպքերու քննութեամբ Թերեւս եւրեւան պիտի գայ իրաւացի ըլլալնիս, որով կանոնաւորութեան ճամբուն մէջ պիտի մտնէինք։ Սակայն դուք հաւատ ընծայելով մեզի դէմ տրուած տեղեկութեանց, մեր տուներէն հանեցիք մեզ և ուղարկ յորջորջեցիք, հրոսախումբերու օրէնքին գործադրութեան ենթարկելով։ Միայն Թուրքիոյ կողմէ ի գործ դրուած այդ խիստ օրէնքը յուսահատութեան մատնած է մեզ։ Այս պատճառաւ՝ Մանասթիրը գտնուող վոյվոտներ ու մենք վերջերս գումարուելով՝ ներկայ գիրը ձեզ հաղորդելու որոշում տուինք։ Հրոսախումբերու օրէնքին գործադրութեան առեն կը խնդրենք որ այս գիրն ալ նկատի առնէք։ 1. Մեր փախուստին համար ձեզ պատասխանատու չենք նկատեր։ Տեղական պաշտօնեաները պատասխանատու կը համարենք։ Որովհետեւ անոնց ապօրինի ընթացքը պատճառ եղաւ որ լեռ բարձրանանք։ 2. Եթէ մենք ենք արդի վիճակին պատճառը, մեզ հեռապղելու էք և ո՛չ թէ խնդրին օտար եղող մեր ծնողքները, կիները և նոյն իսկ անչափահաս եղող զաւակները։ 3. Ձեր ըսածին պէս ուաղակ ու թափառաշրջիկ չենք, այլ մեր փախստեան պատճառը բարձրագոյն խոստովանող մարդիկ ենք։ Եթէ երբեք այդ կէտը ուշադրութենէ չվերիպեցնէք, արդարաբար ընթացքի մը հետեւած պիտի ըլլաք։ Այդ կարգի խիստ միջոցներով չպիտի կրնաք անձնատուութեան ստիպել։ Երկրին մէջ անդորրութիւնը չապահովուիր բուռն միջոցներով այլ մեր մէջ գոյութիւն չունեցող արդարութեամբ և հաւասարութեամբ։ Ընդհակառակը՝ այդ կարգի բուռն միջոցներ անհամաձայնական են այն արդարութեան, որուն կարօտ ենք։ Պէտք է գիտնաք թէ ո՛րքան խստութեամբ մեզ հետապնդէք, այնքան աւելի ժողովրդական համարումին պիտի արժանանանք. խնդրելով որ մեր վերև պարզածները նկատողութեան առնէք հրոսախումբերի օրէնքին գործադրութեան առեն, կը փութանք սա յայտարարութիւնները ընել։ Եթէ երբեք մեր առաջարկները նկատողութեան չառնէք ու հրոսախումբերու օրէնքին գործադրութեան ձեռնարկէք, մենք ալ պիտի սկսինք կռուիլ, ներկայ անգործութիւնը ձգելով։ Մենք տեսնելով որ մեր անմեղ կիներն ու աղաքը ձերբակալելէ յետոյ կ'աքսորէք, իրր վրէժխնդրութիւն, ուաղակութեան պիտի սկսինք, քանի որ ապօրինի կերպով մեր մասին ի գործ դրուած օրէնքին դէմ զինու բուռն զօրութեամբ պայքարելէ զատ ուրիշ ճար չենք տեսներ։ Եթէ ալ խստիք մեզ ճնշել հրոսախումբերու օրէնքով, ապահով ենք թէ վրէժխնդրութեան համար ընկեր պիտի գտնենք։ Ամէն պարագայի մէջ կրնաք վստահ ըլլալ թէ պատասխանատու չենք նկատեր ձեզ։»

ԻՍԼԱՄ ՏԻԿԻՆՆԵՐԸ ՊԱՇԱՏԱՑԱՆ ՄԷՋ

Համիտի օրով, ազգորութիւն չկար իսլամ բարձր դասակարգին պատկանող տիկիները ընդունել արարողութեանց և արքունիքի հանդէսներուն։ Սուլթան Ռէշատ, նոր ազացոյց մը ընծայելու համար իր ժողովրդականութեան ու քաղաքակիրթ զգացումներուն, այդ նորութիւնը ներմուծած է, որ պատիւ կը բերէ իր Սահմանադրական Վենապետի անուան։ Այսպէս, Պայրամի Ա օրը արքունիք հրաւիրած է իսլամ բարձր դասու բոլոր տիկինները՝ իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնելու համար։ Պայրամի առաջին օրը, քանի չափ տիկիններ, նախարարներու և պետական բարձրաստիճան պաշտօնեաներու կիներ, չքեղ արդուզարդով, Տօլմա-Պաղչէի պալատը երթալով ընդունուեցան հիւրընկալ տիկիններու կողմէ. յետոյ կայսերազուն իշխանուհիներուն քով առաջնորդուեցան անոնք։ Իրարու ներկայացուելէ ետքը շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտան։ Առաջին անգամ էր որ այդ տիկիները չփման մէջ կը գտնուէին կայս. տիկիններու հետ։ Այդ միջոցին արարողապետուհի մը ծանոյց թէ Սուլթանը կը փափաքէր իր ներկայութեան ընդունիլ այդ տիկիները՝ հաւաքաբար։ Ուստի կայսեր աշխատութեան սենեակը առաջ-

նորդուեցան տիկինները։ Սուլթանը ոտքի վրայ ընդունեց զանոնք։ Պէտք է ըսել որ իսլամական օրէնքով, տիկինները պարտաւոր են երեսնին բաց ներկայանալու Վեհապետին։ Արարողապետուհին միառմի տրուաւ ներկայացող տիկիններուն անունները, և Սուլթանը մէյ մէկ աթոռ ցոյց տուաւ, ուր նստան անոնք։ Կայսրը շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Եպարքոսին տիկնոջ և Անմէտ Բիզա պէյի մարը։ Անմէտ Բիզա պէյի մայրը ազգով ունէր Աւստրիական արքունական պատկանող Վիէննուհի մը, որ կատարելագէտ գիտէր արքունական սովորութիւնները և վեհապետի մը հետ խօսելակերպը։ Սուլթանը ժամ մը խօսեցաւ այդ տիկիններուն հետ, իւրաքանչիւրին ուղղելով հաճելի խօսք մը, այնպիսի մտերմական շեշտով մը որ դիմացինը խրախուսէ խօսակցելու։ Ունկնդրութեան վերջանալուն՝ Եպարքոսին կինը ոտքի ելաւ, ընկերացող բոլոր տիկիններուն կողմէ հրաժեշտ առնելով Սուլթանէն։ Յետոյ տիկինները ուրիշ սրահ մը առաջնորդուեցան, ուր զովացուցիչ ըմպելիներով և անուշեղէններով մեծարուեցան։

ՎԻԼՀԵԼՄ Բ. ԵՒ ՇԵՎՂԷԹ ՓԱՇԱ

Գերմանիոյ կայսրը, իբր անկեղծ յիշատակ Մանմաւ Շեվքէթ փաշայի ներկայութեան գերմանական ռազմափարձերուն, իր լուսանկարը նուիրած է Շեվքէթ փաշայի։ Այդ լուսանկարը առնուած է այն պահուն, երբ միասին կը գտնուէին Վիլհելմ Բ. և Շեվքէթ փաշան։ Կայսրը այդ լուսանկարին ներքեւ իր ձեռագիր առորագրութիւնը դրած է. նոյնպէս նշանակուած են լուսանկարը քաշուած տեղը և թուականը։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Սապահ կ'ըսէ թէ կը տուգուի որ կրթական նախարար Նայիլ պէյ իր հրաժարականը տուած է Եպարքոսին։ Հրաժարականը ետ առնել տալու մասին Եպարքոսին ջանքերը ապարդիւն մնացած ըլլալով, Նայիլ պէյ խոստացեր է իր պաշտօնը շարունակել մինչեւ որ իրեն յաջորդ մը նշանակուի։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԻ ՆՈՒԱՋՈՒՐԴՆԵՐԸ

Թան իր Գերլինի թղթակցէն կ'իմանայ թէ Գերմանիոյ Կ. Պոլսոյ դեսպան պատուն Մառչալ ֆօն Պիպերշթայն Բ. Դրան բողոքած է սա պատճառաւ որ հեռաձայնի մենաշնորհին և քաղաքակրթական փոխառութեան առթիւ կատարուած նուաստացուցիչ մեղադրանքներուն մէջ անկանոնութիւններ գործուած են, բան մը որ գերման շահերու վնասած է։ Հեռաձայնի նուաստացուցիչ առթիւ Գերլինի դեսպանն ալ բողոքած է։ Նոյնիսկ Գերլինցի դրամատէրները յայտարարած են թէ դատարանի պիտի դիմեն՝ իրենց նպաստաւոր պայմանները ընդունուած չըլլալուն համար։

ՍԱՏԸԳ ՊԷՅԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Ընկերակցութեանց օրէնքին համաձայն, Օսմ. Բօմիդէին կառավարութեան մօտ ունեցած երեք պատուիրակներէն Սաթրգ պէյ իր այդ պաշտօնէն հրաժարած է։ Իր տեղ նոր մը պիտի ընտրուի։

ՀԱՎԱՏՑ ՊԷՏ ԻՆԶՈՒ ԿԸ ՀԱՄՈՐՈՒԷ

Բօլիբիտ Քորկսրոնսկեց հեռաւեալը կը հրատարակէ Ելմասկան Նախարար Ճավիտ պէյի ճամբորդութեան մասին.« Բնաւ ուղիղ չէ այն լուրը թէ՝ Ելմասկան Նախարար Ճավիտ պէյ խորհրդակցութիւններ պիտի ունենայ այժմու առկախ խնդիրներէն համարուող Պալքանեան դաշնակցութեան մասին։ Օսմ. Դանլիճին մէջ Պալքանեան դաշնակցութեան ամէնէն աւելի հակառակողն է Ճավիտ պէյ, որ քանիցս յայտարարած է թէ Ներկայիս մէջ այդպիսի քաղաքականութիւն մը նպաստաւոր չէ Օսմ. կառավարութեան, և այդ մասին վերջնական համոզում գոյացուցած է։ Ճավիտ պէյ կը ջանայ իր այցելած երկիրներուն և Թուրքիոյ միջեւ առկախ գտնուող խնդիրները լուծել, և իր ճամբորդութիւնը այդ տեսակէտով միայն կրնայ դատուիլ։

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եպարքոսը, առջի օր, Սուլթանին ներկայացաւ։

ԿԱՑՍ. ՊՅՈՑՑ

Սուլթանը, կիրակի իրիկուն, կայս. հեռաւորդներուն հետ, Պալմօմբը Զիգիլիքի գնաց զբօսական պտոյտի համար։

ԴԱՆՈՒԲ-ԱԴՐԻԱԿԱՆ ԳԻԾԸ

Երէկ մայրաքաղաքս հասան Սելանիկ-Կ. Պոլսի միացեալ երկաթուղիի գծին երկու ճարտարագէտները՝ հարկ եղած հետազօտութիւնները կատարելու համար Դանուբ-Ադրիական երկաթուղիի գծին անցնելիք տեղերը։ Այդ ճարտարագէտները դադրեցուցած էին իրենց աշխատութիւնները, Իրէքի և Պէրնայի միջև յարձակում կրած ըլլալնուն համար։ Իրէքի մութէսարրիֆին բողոքած են։ Երկու ճարտարագէտները Ֆարիզի կեդր. տնօրէնութենէն հրամանի կը սպասեն՝ աշխատութեանց ձեռնարկելու համար։

ՀԻՊՈԱՏՈՍՆԵՐՈՒՆ ԲՈՂՈՔԸ

Բroosnu կը գրէ թէ Սելանիկի ֆրանսական, ռուսական և անգլիական հիւպատոսները կառավարական պաշտօնատունը երթալով կուսակալին բողոքած են փախստական Եուվան Թանօվիչի պարագաներէն քսանը վեց հոգի, նոյն իսկ տղաքը, աքսորելու մտադրութիւն ըլլալուն համար։ Կուսակալը Ներքին գործոց նախարարութենէն հրահանգի կը սպասէ։

ԺԷՕՆ-ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Նոյն Վիճը Թակպլաբի խմբագիրներէն մէկուն հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշօն յայտարարած է թէ Երիտասարդ-Թուրքիոյ սահմանադրական կառավարութիւնը մինչև հիմա ձեռքէն եկածը ըրաւ՝ Եւրոպայի վստահութիւնը գրաւելու համար։

ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱ ԵՒ ԺԷՕՆ-ԹՈՒՐՔԵՐԸ

Կ. Պոլսէն հեռեւեալը կը գրեն Տրանսիվիճի պուլկարական թերթին. «Եպարքոսին և Ժէօն-Թիւրքերուն միջև յարաբերութիւնները խիստ ձգտեալ վիճակ մը ունին։ Հիլմի փաշա կը քննադատուի՝ վարչական հին դրութիւնը ի գործ դնելուն համար, որով հաւանականութիւն կայ թէ ի վերջոյ այդ հին դրութիւնը կրնայ վանդի մասնել Ժէօն-Թուրքերու ըժիտիմը և արդի Սահմանադրութիւնը։ Ժէօն-Թուրքերը սա գաղափարը ունին թէ Հիլմի փաշա, համիտեան բէժիմին ատեն, տարիներով ծառայած ըլլալուն համար, նախկին դրութեան սովորութիւններէն չի կրնար հրաժարիլ։ Ակէզ զատ, Ժէօն-Թիւրքերը ամէն ջանք կը թափին՝ Հիլմի փաշայի ազդեցութիւնը ակարացնելու համար, որպէս զի անոր դիրքին վրայ տիրեն»։ Նիքոլոզոս այս տողերը արտատպելով կ'ըսէ թէ Տրանսիվիճի գրածին մնացած մասը չէ հրատարակած, ճշմարտութեան բոլորովին հակառակ ըլլալուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԽՆԴԱԳՈՒԹԻՒՆԸ

Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը Նայէ Ֆրայէ Բէռնէի մէկ խմբագրին յայտարարած է թէ Իտալիոյս համաձայնութիւնը կը լրացնէ ու կ'ամրացնէ Երեակ Զինակցութիւնը, և թէ պալքանեան կնճռոտութիւնները փարատած են այլեւս։ Օսմ. կայսրութեան վերանորոգութիւնը, քիչ առնէն, Թուրքիան ի վիճակի պիտի դնէ արգիլելու արդի սահմանգլուխներուն փոփոխութիւնը։

ՀԱԼԱՀՏԱՆ ԷՖ.Ի ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հանրօգուտ չինութեանց նախարարը ջերմագին ընդունելութիւն գտած է Սելանիկի մէջ։ Կուսակալը և բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարները դիմաւորած են նախարարը, որուն ի պատիւ հացկերոյթ մը տրուած է։ Ֆրանսական նաւաբաժնին սպաներն ալ ներկայ էին։ Հալահտան էֆ. երկու ճառ արտասանած է, որոնք լաւ տպաւորութիւն ձգած են։ Նախարարը վստահացուցած է բարենորոգումներու և ծրագիրներու մօտալուտ գործադրութիւնը։ Հալահտան էֆ. քննական պտոյտ մը կատարած է Վարտարի վրայ։

ԱԶԳՈՒԹԻՒՆԱՆ ԲԱՌԻՐԻՆ ՎՐԱՑ

Կիրակի օր, զինուորական պատուիրակութիւն մը Ազատութեան Բլուրը գնաց, ուր յիշատակի արարողութիւն մը կատարուեցաւ Մուխթար պէյի և իր զինակիցներուն համար, որոնք հայրենիքին սիրոյն ինկան պատուոյ դաշտին վրայ։ Ոչխարներ զոհուեցան թէ՛ սպաներու և թէ զինուորներու դերեզմանին վրայ։ Երկու դամբանականներ արտասանուեցան Մուսթաֆա էֆ.ի և Էօմէր հաճի էֆ.ի կողմէ։

«ԹԱՆԻՆ» ԵՒ «ՍԷՏԱՑԻ ՄԻԼԼԷԹ»

Իթիլաֆ դադրեցուցած Սեցայի Միլլեթի տեղ կը հրատարակուի առենէ մը ի վեր։ Բարիս դիտել կուտայ թէ Թանին Մերակոյտի պէս պատկառելի մարմնոր կը նախատէ ու բռնաւոր կը յորջորջէ զայն, բան մը որուն համար թերթը կը դադրեցնուի, մինչ պատասխանատու անօրէնը Պատերազմական Ատեանին առջև դատելու էին. նոյն թերթը կ'աւելցնէ թէ պատասխանատու անօրէնին երեսփոխան մը ըլլալը պատճառ մը չէ որ դատ չբացուի անոր դէմ։ Իսկ ասոր փոխարէն՝ քրիստոնեաներու կողմէ հրատարակուած Սեցայի Միլլեթ անպայման դադարեցուի կ'ենթարկուի և իր պատասխանատու Տնօրէնը երկու ամսուան բանտարկութեան կը դատապարտուի Լինչի խնդրին առթիւ գրած յօդուածին համար, ուր նախատնք չկայ բնաւ։ Բարիս կը բողոքէ իսլամ ու քրիստոնեայ լրագրապետներու մասին եղած խարութեան դէմ, ու կը պահանջէ որ կամ Թանինի արտօնատէրը դատուի և կամ Սեցայի Միլլեթի պատասխանատուանօրէնին պատիժը ներուի։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՑԵՐՍԻՄԻ ՄԻՋ

Գիթլիսէն հասած հեռագրական լուրերու նայելով, կատարեալ բարեկարգութիւն ու անդորրութիւն կը տիրէ Տերսիմի մէջ։ Ցեղերը նախապէս հնազանդութիւն յայտնած էին։ Հիմա ժողովուրդը սկսած է հոգագործութեամբ զբաղիլ, և կը յուսան իրենց երկրագործական աշխատութիւններուն շնորհիւ ապրիլ։ Հայաբնակը ցեղին պատկանող կարգ մը աւազակներ միայն լեռն են տակաւին։ Ատոնք չդիմանալով ձմրան խստութեան և ցեղական իշխանութեանց խիստ հետապնդումներուն, խմբովին դիմում կ'ընեն՝ հնազանդութիւն յայտնելու համար։

ՊՕՍՊՈՏ ԵՍ.ՖԱՆՕԻ ՄԷՋ

Դեկտ. 2ին պօսպա մը նետուեր է Եաֆայի կառավարական պաշտօնատան պատին։ Ոչ է վնաս չկայ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է, բայց մինչև հիմա կարելի չէ եղած ոճրագործը գտնել։ Այդ փորձին նպատակն ալ չէ հասկցուած։

ԽՈՒՍԱՎԱՐԱՐԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Գոնիա քաղաքին պատերուն վրայ խուսավարական ծանուցումներ փակցուած են։ Տեղական իշխանութիւնը խիստ քննութիւն մը բացած է։

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ԳԱՂԹՈՒՄԸ

Ռումանական թերթերը երկարօրէն կը խօսին տոքթ. Նաղում պէյի յայտարարութեանց վրայ ի մասին հրեաներու գաղթումին Թուրքիա։ Կը ծանուցուի թէ Ճավիտ պէյ, Պուքրէշէն անցած առեն, համամտութիւն յայտներ է այդ ծրագրին։ Ցանձնախումբ մը կազմուելու վրայ է այդ նպատակաւ։ Կ'երեւայ թէ Բարիզի ու Լոնտոնի օիօնականները մեծապէս պիտի նպաստեն այդ ծրագրին, անագին դուռմարներ տրամադրելով, հրեաները հաստատելու համար Թուրքիոյ մէջ, մասնաւորապէս Միջագետքի կողմը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՅԱՒԱԼԻ ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցեալ գիշեր, անգլիախօսակ երիտասարդ մը, Իզա անուն, իր ընկերներուն հետ Դուլէ Դարբէի կողմը գինետուն մը արբենալէ յետոյ փողոցները կը պրծաէին։ Իզայի մէկ ընկերը հանկէ անցնող մանկամարդ աղջկան մը վրայ հրեց զայն։ Աղջիկը քանի մը ապակի իլեցուց Իզայի երեսին։ Աղջկան եղբայրն ալ կռուին միջամտելով՝ Իզա լաւ ափոց մը կերաւ։ Այն կողմերը գտնուող ոստիկան մը՝ Շիւքրի էֆ. փութալով՝ ան ալ ծեծ մը քաշեց խեղճ երիտասարդին։ Իզա, չուարած, սկսաւ արտասուել։ Անցորդները և այն կողմի անեցիները համախմբուեցան, ու հակառակ եղած յորդորներուն, ոստիկանը կը չարունակէր ծեծել Իզան։ Ոմանք որոշեր են պահանջոցին վրայ յարձակիլ, բայց ի վերջոյ պատուաւոր մարդոց միջամտութեամբ, հէգ երիտասարդը կ'ազատուի վայրագ ոստիկանին ձեռքէն։

ՄԱՔՐՍԱՑԱՆ ՄԻՋ ԾՆՆԴԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սագրդէն հոս ժամանող չոգենաւի մը մէջ Էրկնոյ անուն յոյն կնոջ մը տղաքերքի ցաւերը բռնած ըլլալով, Ղալաթիոյ քարտէր մաքսատունը գացած առեն ցաւերը ա՛լ աւելի կը սաստկանան։ Տեղ մը պատրաստուելով՝ ծննդաբերութիւնը տեղի կ'ունենայ։ Նորածինին անունը, մաքսատան մէջ ծնած ըլլալուն, Թէլօնի կը դրուի։ Տեղւոյն քամիսէրին նախաձեռնութեամբ 130 դրուշ հաւաքուած է կնոջ ի նպաստ։

ՊԻԼՊԻԼ ՏՏԻՐԻՒ ԴԷՊՔԸ

Առջի գիշեր, աղատարար բանակին զինուորներէն երկու հոգի Պիլպիլ Տէրէի կողմը, գինով վիճակի մէջ, լաթէրնա նուագել կուտային։ Իրենց սիրած եղանակները չնուագուելուն համար՝ երկու զինուորները թուրերնին հանելով վիրաւորեցին նուագածուն. ծանրապէս վիրաւորեցին նաև հոն փութացած ոստիկան մը։ Ի վերջոյ ձերբակալուեցան։ Վերքեր սաստիկ ձերբակալող ոստիկաններէն մէկը։

ԱԲԴԱԼԻՈՒՍԹԻՒԼԻՆ ԴԷՊՔԸ

Նանքօ անուն մարդ մը ոստիկան Նազմի էֆ.ն ծեծած ըլլալուն ձերբակալուած ու պահակատոցին մէջ վար դրուած էր։ Այս լուրը իմացուելուն պէս՝ գիւղացի կարգ մը Յոյներ պահակատոցին վրայ յարձակեցան, յայտարարելով թէ ինչ իրաւունքով վար դրուած էր Նանքօ։ Այդ անձերը սպառնացին չցրուիլ, եթէ ազատ չձգուէր Նանքօ։ Յուցարարներէն մէկը ոստիկանի մը մասը խածաւ։ Ոստիկանութիւնը ի վերջոյ յաջողեցաւ ցաւալի դէպքի մը առաջքը առնել։ Ձերբակալուած երեք Յոյները Պատերազմական Ատեանին առջև պիտի դատուին, կրսէ Թանին, բայց Բroosnu կ'ըսէ թէ այդ դէպքը առաջ եկած է երեք յոյն գինովներու ձերբակալութենէն.

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Էֆթիքիա անուն յոյն աղջիկ մը, անցեալ օր, Բերայի մէջ, անձնասպան եղաւ, արքէնիք խմելով։ Այս յուսահատական արարքին շարժառիթը սա է որ հելլէնուհին կը սիրէր Խրիսթօ անուն երիտասարդ մը որուն հետ ամուսնանալուն չէր հաւաներ ծնողքը։

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՏՒՐՎԻԾԸ

Ոստիկանութիւնը Ղալաթիոյ մէջ ձերբակալեց տէրվիշ մը, որ քանի մը օր առաջ Ճամպազ անուն Թուրք մը սպաննած էր։

ՔՍԱՆԱՀԱՏ

Շահզատէ պաշիի կողմէն անցնող Թուրք կնոջ մը օղը, երեքուկէս ոսկի արժէքով, քսանհատներու կողմէ շորթուեցաւ։

ԱՒԱԶԱԿՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Աւազակներու մեծ ընկերութիւն մը երեւան հանուած է։ Առանցմէ տասերկու հոգին ձերբակալուած են արդէն։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Այսրնի Պատերազմական Ատեանը ութը նոր մահավճիռներ ալ արձակած է։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ ԹԷՋԷՔԻՐԷՆՆԵՐ

Մ Ե Ր Յ Ա Ն Ա Ն

"ՄԵՐ ՌԱԶՄԱՆԻԹԸ ԳԵՐԸՆՏԻՐ Է..."

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

(Ռ. ՏԱՐԻ)

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը որ շաբաթէ մը ի վեր արձակուրդ կը վայելէր՝ Գուրպան Պայրամի տօնին պատճառաւ, երէկ վերաբացուեցաւ։ Խորհրդարանը որ ընդհանրապէս ժամը 6ին կը բացուէր, հազիւ կարելի եղաւ ժամ մը վերջը բանալ՝ նախագահութեամբ Հօճա Մուսթաֆա Ասըմ էֆ.ի (Բ. նախագահ), քանի որ Անմէտ Բիզա պէյ որոի գացած ըլլալով չէր կրցած ներկայ գտնուիլ ժողովին։ 17րդ նիստի ատենագրութիւնը կարդացուեցաւ և վաւերացուեցաւ առանց դիտողութեան։

Նախ կարդացուեցաւ Եպարքոսութեան կողմէ եկած թէղեքրէֆ մը, որով կը ծանուցուէր որ Ելմասկան նախարարութեան մէջ հին օրերէ մնացած կարգ մը պաշտօնեաներ կան որոնք դեռ անպաշտօն վիճակի թշուկ կ'ստանան և հետեւաբար բեհնիգաթը լաւ կերպով կատարուած չըլլալով՝ կը խնդրէր որ թէնսիգաթ Ցանձնաժողովը դարձեալ երթայ և ատոնք քննէ. այս առթիւ կը խնդրէր նաեւ այդ Ցանձնաժողովին համար Երեսփ. Ժողովին կողմէ նոր անդամ մը աւելցընել, քանի որ Հալաճեան էֆ.իր պաշտօնին բերումովը չէր կրնար մասնակցիլ։

Նախ.— Կուզէ՞ք որ Հալաճեան էֆ.ի հարցնենք թէ՝ կրնա՞յ մասնակցիլ թէ՝ ո՞չ։

Ձայներ.— Ո՛չ, ոչ. պէտք չկայ։

Նախ.— Այն ատեն նոր մը ընտրենք, որպէս զի թէնսիգաթի գործողութիւնը լրացուի։

Խայրի պէյ.— Թէնսիգաթի Ցանձնաժողովը առժամանակեայ բան մըն էր. պէտք չկայ որ մնայուն ըլլայ ան։

Մ. Արիֆ.— Համամիտ եմ Խայրի պէյի. Դանլիճը կը փափաքի իր վրայէն նետել պատասխանատուութիւնը. արդէն նախապէս թէնսիգաթի գործողութեան մեր մասնակցութիւնը օխալ էր. հարկ չիկայ այդ օխալը շարունակել. նախարարութիւնը թող իր վրայ առնէ պատասխանատուութիւնը. այդ թէղեքրէն պէտք է մերժենք և ետ վերադարձնենք։

Գօզմիսի.— Համամիտ եմ. Դանլիճը մեզմէ շատ մը իրաւունքներ առաւ ասկէ առաջ. և հիմա մեզի կը ղրկէ այն տեսակ խնդիր մը որ ինք առանձնապէս կրընայ կարգադրել քանի որ իրեն կը վերաբերի։

Ժողովը մեծամասնութեամբ մերժեց Եպարքոսական այս թագրիրը և վերադարձուց։

Յետոյ կարդացուեցաւ դարձեալ եպարքոսութեան կողմէ ղրկուած թէղեքրէֆ մը, որ նոյնպէս պէտք ցոյց կուտար նոր թէնսիգաթի Ցանձնաժողովի մը, որպէսզի քննէ Մաքսային Վերահսկչութեան պաշտօնեաները։

Դարձեալ միաձայնութեամբ մերժուեցաւ։

Արզուհի էնֆէյմենիին կողմէ ժողովին ղրկուած էր բողոքագիր մը՝ Մէնմէտ Շիւքրի ատորագրութեամբ։ Ժողովին որոշումով վաղուան օրակարգը անցուեցաւ։

ՕՐԱՆԱՐԳ

Նախագահին հրամանով վերտին կարդացուեցաւ այն ընդարձակ տեղեկագիրը զոր ժողովին մատուցած էր Սեվէրէկի երեսփոխան Նուրէտտին պէյ, որով Թընդանօթարանի եւ վառօդարանի պաշտօնատանց մէջ կատարուած այլեւայլ զեղծումները մատնանիշ կ'ընէր և կը պահանջէր զեղծարարներուն պատժուիլը։

Այս մէջտեղ ժողովին ներկայ էին Պատերազմ. նախարար Սալիհ փաշա եւ Թընդանօթարանի Վերահսկուչ Նազըմ փաշա։

Սալիհ փաշա.—Դեռ Նուրէտտին պէյի կողմէ թագրիրը այս ժողովին չմատուցուած ես տեղեկութիւն ստացած էի Թընդանօթարանի մէջ կատարուած զեղծումներու մասին և անմիջապէս պաշտօնակցի նախորդ Վերահսկուչը անոր տեղ պաշտօնի կոչելով Նազըմ փաշան, որ յանձնաժողով մը կազմեց։ Այդ յանձնաժողովը իր քննութիւնները կատարելով արդիւնքին համեմատ յանցաւորները խստաթիւ պիտի պատժուին։ Դալով Վառօդարանի խնդրին, կըսուի թէ՝ չարաշուքներ տեղի ունեցեր են անձուկ վառօդի համար եւ թէ՝ փամփուշտները, որոնք գէշ տեսակէ էին՝ յաճախ ճաթած կ'ըլլային։ Բայց պէտք է գիտնաք որ այդ բանը տեղի ունեցեր է հին ռէժիմին մէջ եւ այդ փամփուշտէն հարիւրին 30ը որ դէշ տեսակէ էր, յանձնառու եղած գործարանատէրերու կողմէ փոխարինուած են, ինչ որ երբեք մեզի ո եւ է կերպով վնաս պատճառած չէ։ Այսօր ճակատաբաց և հրապարակաւ կրնամ յայտարարել որ մեր հրացանները, փամփուշտը, վառօդը եւ գնդակը չա՛տ աւելի լաւ են եւ նոյն իսկ կրնան գերազանցել Գերմանական բանակին մէջ գործածուածները (ծափեր)։ Երեւակայեցէք որ հիմա այլեւս այդ տեսակ գործառնութիւններու մէջ զեղծում չի գործուիր, քանի որ մէն մի փամփուշտ և գնդակ կամ հրացան տաբ անձի գօնթրոլէն կանցնի։ Իսկ գալով վառօդի խնդրին, ասոր մասին ալ կարեւոր անօրինութիւններ ըրին և Գերմանիայէն բերուեցան վարպետներ։

Առաջարկին տէրը, Նուրէտտին պէյ, բեմ ելլելով պաշտպանեց իր թագրիրին պարունակութիւնը և պնդեց որ զեղծումներ կան և պէտք է անոնց մասին բացատրութիւններ տրուին։

Սալիհ փաշա.— Բայց ըսինք որ Ցանձնաժողով կազմուած է և անոր քննութեան ելքին պիտի սպասենք։

Ֆէվզի.— Ժամանակամիջոց որոշելու է։

Սալիհ փաշա.— Կարելի է 15 օրէն պատասխանել։

Վարդգես.— Արդեօք Վառօդարանի վայրի մասին բան մը մտածո՞ւած է նախապէս. Վառօդարանը Այ-Սթէֆանօյի և Մաքրիգիւղի մօտ է և անոնք մի՛շտ վտանգի մէջ կապրին...

Ձայներ.— Օ՛ պաշգա մէսէլէ...

Նուրէտտին պէյ.— Զինուորական բանակազինութեանց վարչութեան մէջ ալ շատ մը զեղծումներ գործուած են հին օրերու մէջ. երեւակայեցէք որ 55,000 ոսկիի գներ են եղերապատ մարտանաւ մը որ 35,000 ոսկիի կարելի է եղեր գնել։

Էօմէր Ֆէվզի.— Վիճաբանութիւնը կը բաւէ. Պատերազմ. նախարարութեան ձգենք որ հարկ եղածը ընէ. մենք տեղեկութիւն տուինք. թող այլեւս քննեն իրենք և արդիւնքը երբ մեզի հաղորդուի այն ատեն կը վիճաբանինք։

Նազիմ փաշա.— (Թընդանօթարանի Վերահսկուչ). Հարիւր 15 օր է պաշտօնի անցած եմ. երբէք մի՛ կասկածիք. երբ պատասխանատուները ճշդուին՝ խստիւ պիտի պատժուին և Թընդանօթներու վերահսկուչը անցնելով զեղծումի խնդրին վրայէն, մաս մասնագիտական բացատրութիւններու մէջ...

Զօհրապ.— Խնդրեմ զեղծումներու մասին խօսեցէք. մեզի՝ ինչ թէ՝ ի՛նչպէս կը չնուի վառօդը և կամ փամփուշտը. զեղծում կա՛յ թէ ոչ, ա՛ն ըսէք մեզի... ձեր կարծիքով գողութիւն տեղի ունեցե՞ր է այդ պաշտօնատան մէջ. ի՞նչ է ձեր քննութիւններուն արդիւնքը...

Նազիմ փաշա.— Ձի՛չտ է որ գնումներ կատարուեր, վաճառումներ եղեր և չեն արձանագրուեր, բայց...

Բանէֆ Տօրքճ.— Սըտոր զեղծում կայ չըսէ՛ք. երբ բան մը խայտ չըլլար. ըսէ՛ք գողութիւն կայ հոն։

Նազիմ փաշա.— Բայց ասոնց համար ո եւ է օրէնք գոյութիւն չունի. ո՛չ ամուրդի օրէնք մը կայ և ո՛չ ալ վաճառումի...

Մ. Արիֆ.— Եթէ չկայ. ինչո՞ւ չէք շիներ և ժողովին չէք ղրկեր...

Յետոյ ժողովականներուն կողմէ ներկայացուեցան զանազան թագրիրներ, որոնցմէ Սէվէրէկի երեսփոխան Նուրէտտին պէյինը ընդունուեցաւ, որ կ'առաջարկէր տրուած բացատրութիւնները բաւական նկատել և սպասել քննութեանց արդիւնքին։

ԱՐՏԱՐԲՈՒՆ ՆԻՍՏԻ

Ժամ մը դադար տրուեցաւ ուրկէ վերջ ժամը 10ին բացուեցաւ Ժողովը։

Բայց, ի՛նչպէս բացուեցաւ... խօսքով, որովհետեւ ի զուր Նախագահ Ասըմ էֆ. ելեկտրական կոճակին վրայ կը կոխէր և սրահ կը հրաւիրէր ժողովականները, որոնց մեծագոյն մասը մեկնած էր...։

Մեծամասնութեան խնդիրը միայն մեր Ազգ. Ժողովին գլխուն պէտք եղած չէ. Օսմ. Երեսփ. Ժողովն ալ այդ ցաւով կը տառապի...

«Էքսէլսիէթ» չկար և ժամը 10 ու կէսին կը մտնեմ. բարապաններ նախագահին հրամանաւ ղրկուեցան էնֆիմէնները... խուզարկութիւններ կատարելու համար։

Բայց մինչև անոնց գալը, ներկայ 122 երեսփոխանները (մեծամասնութեան համար 138 պէտք է ըլլայ) դայրացած էին բացականերու անտարբերութեան համար։

Ամէն անկիւնէ կը լսուէին ձայներ

—Երեսփոխանները քննելու է. նայինք հիւանդ ըլլալնո՞ւն համար չեն գար.

— Ամիսներով հոս չերեւցող երեսփոխաններ կը ճանչնամ։

—Մի՞այն ամսագլուխի ամսագլուխ եկողներ ալ կան, որոնք դրամ առնելու կուգան։

—Էխսերիյէի խնդիրը պաշ պէլասի է։

—Հոս նիստին ներկայ չի գտնուողը ըսել է իր ազգը չի սիրեր եւ իր պարտականութեան գիտակ չէ։

—Եօգլամայ ընելու է. եօգլամայ...

—Շատեր դեռ Պայրամ կրնեն...

—Բայց սարիկա ցաւալի է. մենք աշխատելու ենք հա. որպէս զի մեր ժողովուրդը անդին կարենայ Պայրամը լաւ կերպով տօնել...

Ու այս «Արտաքոյ Ժողով»ի վիճաբանութիւնը կը շարունակուէր...։

Sofp. Արիֆ Խմէթ (որ ամէնէն աւելի զայրացողն էր). — Ես կառաջարկեմ որ եօգլամա ըլլայ և քննութիւն կատարուի թէ՝ ինչու չեն գար. ի՛նչ պատճառուն։

Եւ Ժողովը այս որոշումը եւս... ձեռամբարձ քուէարկեց։

Վերջապէս բարապանները կէս ժամէն ասկէ անկէ ճար ճարակ ընելով մեծամասնութիւն գոյացուցին եւ Ժողովը վերջապէս բացուեցաւ։

Ներքին գործերու Ցանձնաժողովը կարգ մը բարեփոխումներով Ժողովին ղրկած էր օրէնքներու հրատարակման եղանակի մասին կառավարութեան կողմէ նախապէս ղրկուած օրինագիծ մը։ Ցանձնաժողովը կը յայտարարէր թէ՝ այդ մասին օրէնք չընելու պէտք չկայ և միայն կանոնագիր մը բաւական է և հետեւաբար կառաջարկէր վերադարձնել կառավարութեան որ ինք գործադրէ։

Արթաս.— Ասիկա կանոնագիր չէ, այլ օրէնք. հետեւաբար պէտք է այս Ժողովէն անցնի։

Հօճա Անմեs Մահիր.—Համամիտ եմ...

Մ. Արիֆ և Զօհրապ էֆէնտիներն ալ համամիտ գտնուեցան Արթաս էֆ.ի, միայն Դողմիտի էֆ. հակառակեցաւ։ Ժողովը մեծամասնութեամբ որոշեց այդ թագրիրը վերադարձնել Էնֆիմէնին որպէս զի «օրէնքներու հրատարակման» օրինագիծը Ժողովին բերուի ո՛չ թէ՝ իբրեւ կանոնագիր այլ օրէնք։

Երեսփ. Տօքթ. Արիֆ Խմէթ և Սաթլ պէյերը թագրիրով մը կառաջարկէին որ հանգուցեալ Իսմէմ փաշայի ընտանիքին ցաւակցութիւն յայտնուի Ժողովին կողմէ նշանակուած Պատուիրակութեան մը կողմէ, նկատի առնելով Իսմէմ փաշայի Օսմ. Հայրենիքին մատուցած ծառայութիւնները։

Ժողովը ընդունեց։

Նիստը փակուեցաւ 11ը անցած։

ՅՍՈՐՈՒՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻՋ, 26 դեկտ.— Մարոքի շատ մը քաղաքներէն ու մանաւանդ Թազայէ հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ արդի Էմիրին դէմ և ի նպաստ եղբօրը՝ Ապթիլ-Ազիզի շարժումը հետզհետէ կը ծաւալի։

ՕՏԵՍՍ.— Պատերազմական Ատեանը, երկու օրուան մէջ, 32 հոգի մահուան դատապարտեց, ոստիկանութեան դէմ զինեալ դիմադրութիւն և գողութիւն ըրած ըլլալնուն համար։

ՊԻԼՆՆԱ.— Ուքէրսքոյի կայարանը պատահած երկաթուղիի արկածին մէջ մեռած են տասնըվեց հոգի։

ԼԻԶՊՈՆԱ.— Անհրի մեսա պատճառեց ուրականը։ Միայն Բորթոյի մէջ 700 տուներ կործանեցան։ Նիւթական վնասը 100 միլիոն ֆրանք կը հաշուուի։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐ.— Սոսկալի ուրական մը ծագեցաւ Ճիպրալթարի նեղուցին մէջ։ Շատ մը աղէներ պատահեցան։ Սպանիոյ մէջ ահռելի փոթորիկ կը տիրէ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՐՍԿԱՀԱՆԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պարսից դեսպանը, երէկ, Արտաքին գործոց նախարարին հետ ունեցած երկար տեսակցութեան մէջ խօսեցաւ սահմանագլխի խնդրին վրայ։ Երկու կողմէ հաւասարքներ ընծայուեցան թէ անդորրութիւնը վերահաստատուած է, բայց Համավէնտներու խնդիրը առկախ կը մնայ, որոնց մասին միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։

ԷԼԱՍՄԱՆՑԻ ՑՈՑՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ՀԱԼԱՀՏԱՆԵՐ

Էլասմանցիներ հեռագիրներու նայելով, քաղաքին Յոյներուն դէմ սկսած հալածանքը կը շարունակէ, սա պատրուակով թէ՝ Յոյները կը ջանան համակերպիլ հրոսախումբերու դէմ դրուած օրէնքին։

ՊՈԼՍՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տասնըվեց շրջանակներու բաժնուած են Կ. Պոլսոյ զինուորագրութեան գործողութ

ՕՍՄ. ԳԱԼՍՈՅ ՊԱՆՔԻՆ

[illegible] 15,000,000 մաս. ոսկի կամ [illegible] 300,000 Ֆրանկ դրամագլուխով [illegible]

ԳԱԼՍՈՅԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՆՈՒ ԵՒ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՌՕՏԱՑՈՒՄՆԵՐ

[illegible] Աստանա, Այաշ, Աֆիոն-Փաշիսար, Հալեպ, Ադէքսանդրիա, Էսքիշեհիր, Գոգաստ, Գասրա, Գեյսարիա, Գուրուտ, Գոսֆիէմանի, Դուվալա, Տէրզ, Դամասկոս, Էսկիշէհիր, Սրուսաղէմ, Դամասկոս, Գիւրեմա, Հոռնաղա, Լիմասոլ, Գոնիէ, Յաֆֆան, Միտիլիէ, Մանասիէր, Նիքսար, Ռաֆ-Սաֆա, Սելանիկ, Սամսուն, Վան, Իզմիր, Տրապիզոն, Սարիկամիշ կը [illegible] և Սկիւտարի։

Որպէսզի պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշիւ (գանձ-գրաման) փոխառութիւններ կ'ընէ, արժէքներ կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։ Ան Փոխանակագիրներ կը վերցնէ։ Թուղթերոյ և օտար երկիրներու դրամագրերու գնումներու վրայ։ Ան փոխանակագիրներ, (Շեքսիլ, էլ-ցիկ-գրիներ եւ հեռագրական [illegible] կ'ուղարկէ։

Ան [illegible] կը [illegible], արժէքներ եւ [illegible] [illegible] կ'ընդունի։

Տիրոջ [illegible] թուղթերոյ եւ արտասահմանի մէջ կը [illegible] [illegible] եւ փոխանակագիրներ կը [illegible] [illegible] կը գործէն։ [illegible] [illegible] կը [illegible]։

Օսմ. Կայս. Պանքան [illegible] [illegible] Մ. Պանքն, [illegible] [illegible] [illegible]